

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dal-
matinova 8 - Upra-
va: Selenburgova
7/II - Naročnina:
Letno 40 Din, pol-
letno 20 Din, četir-
letno 10 Din - Ce-
kovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 13

V LJUBLJANI, 25. MARCA 1938

LETNIK II.

Dr. M. Korun:

Po zatonu Avstrije

Ozki strankarsko-politični interes se mora podrediti vsedravnim in narodnim koristim

Dogodek tolike politične važnosti, kakor je zasedba Avstrije po Nemčiji, mora dobiti epilog. To je čutil tudi «Slovenec», ki je objavil 22. t. m. uvodnik «Velika Nemčija». Presenetljivo hitro se je v tem članku spoprijaznil z usodo Avstrije in postavil vrednost nacionalne spojitve Nemčije nad vrednostjo obstoja katoliško in stanovsko urejene Avstrije.

V članku so nekatere misli, ki jim ni ugovarjati. Z nekaterimi drugimi se ne strinjamo, toda nimamo namena z njimi polemizirati. Bolj važno se nam zdi poudariti to, o čemur «Slovenec» molči.

Njegov članek izzveni v stavku: «Naša dolžnost je le ta, da priznavajoč neizogibno dejstvo (priključitev Avstrije), storimo vse, da zavarujemo pravice naše narodne manjšine...»

To je tudi iskrena želja nas vseh, čeprav moramo odkritosrčno povedati, da se glede tega ne vdajamo optimizmu, ki ga želi «Slovenec», da se čuje izmed njegovih vrst.

Znana je usoda številnih narodnih manjšin v velikih, nacionalno zaokroženih državah, zato smo skeptični. Saj so danes celo mednarodne pogodbe postale krpe papirja! In kdaj je še imel močnejši obzir do šibkejšega in slabotnejšega? Celomala, v zadnjih letih katoliška Avstrija ni hotela ali pa ni mogla pravično in znošljivo vladati nad našo narodno manjšino.

Pa še več! Slovensko ljudstvo ni danes samo v skrbi za svoje narodne manjšine, nego je v resni skrbi in brigi za to svojo zemljo, na kateri živimo. Poznajo zemljevide, ki imajo začrtane meje, ki režejo po sredi naše slovenske zemlje! Čitali smo knjige, ki razlagajo pravično drugih narodov do slovenskega ozemlja. Brali smo v zapadno-evropskih časopisih, da se baranta za razdelitev interesnih sfer v srednji in južnovzhodni Evropi. Z zebnjo v srcu se spominjamo onih dni povojnih mirovnih pogajanj, ko so poskušali meje na severu in ob morju Jugoslavije začrtati še neugodnejše, kakor so jih pozneje določili! Vzroka dovolj, da se bojimo ne le za naše manjšine, temveč tudi za našo lepo zemljo v naši današnji državi.

Potrebno je, da se te nevarnosti zavedamo in da skušamo na zunaj, zlasti pa na znotraj — to slednje nam je mogoče — napraviti našo državo čim moč-

nejšo. To pa bo, čim pride med Slovenci, Hrvati in Srbi do sporazumnega notranjega sožitja! Ta zavest mora prodreti v teh dneh v poslednjo našo hišo in do zadnjega slovenskega človeka. Ohraniti si moramo predvsem svoj dom, če hočemo očuvati tudi svoje narodne manjšine v tujini!

«Slovenec» misli, da bomo najboljše preskrbljeni, če živimo s svojimi neposrednimi sosedi, tudi če so močni in dinamični, v prijateljskih odnosih.

Se strinjamo, toda ne pozabimo, da so nam še bolj potrebni prijatelji, s katerimi nimamo oprečnih interesov. Dolžnost naša je, da si te prijatelje ohranimo, če jih še imamo, če smo jih pa že izgubili, da si jih zopet pridobimo.

Tudi mi mislimo, da si svoje zunanje politike ne smemo krojiti po ideoloških vidikih, kakor smo to na tem mestu že zapisali. Zato se ne smemo zalagati niti za ta, niti za drugi ideološki blok. Naše simpatije moramo krojiti samo po konkretnih koristih, ki nam jih more kaka druga država nuditi.

V države, katerih interesi so paralelni in se ne križajo z našimi, se moramo ozirati z večjim zaupanjem, kakor drugim. Zato odgovarja našim državnim in posebno tudi slovenskim koristim, če najdemo vedno in povsod tople besede za bratsko in zavezniško Češkoslovaško, za zavezniško in prijateljsko Francijo, pa magari, da je to Francija «ljudske fronte». In za Anglijo, ki je danes brez dvoma najmočnejši faktor v mednarodni politiki in za katero vemo, da so njeni interesi tudi naši, čeprav je v svojih izjavah zelo rezervirana.

Tudi naše časopisje bi moralo v tem smislu pisati, s čimer bi najbolje služilo državnim in slovenskim interesom. Njegova dolžnost je, da pri načelnem razpravljanju o tako važnem vprašanju, kakor je zaton Avstrije in njegove posledice, podredi ožji strankarsko politični interes vsedravnim in narodnim koristim.

Naj ne pozabi naše časopisje pri takem razmotrivanju obsoditi enostransko kršenje mednarodnih pogodb in očitati nevarnosti, ki jo vnaša nasilna politika v mednarodne odnose. Kajti obstoj naše države in s tem obstoj slovenskega naroda ne počiva samo na bajonetih naše junaške vojske, nego predvsem tudi na mednarodnih pogodbah.

Winston Churchill:

Zapadne države smatrajo, da mali narodi ne smejo biti zatirani od močnejših držav, ako ravnajo v mejah svojih pravic. One verujejo, da civilizacija vsebuje po sebi svobodo kritike vsakokratne vlade, svobodo besede, svobodo tiska, svobodo misli, svobodo verskega prepričanja, pravičen postopek napram narodnim manjšinam ter sodišča, ki so neodvisna od izvršne oblasti in strankarskih vplivov. To je ideja, ki jo predstavlja Društvo narodov. To so nade človeštva. To so sredstva, ki bi omogočila naši generaciji velike uspehe in blagostanje. Ta načela predstavljajo srednjo pot, trezno, čisto in pravično, po kateri bi morala v vsakem narodu iti večina. Ta načela so vredna, da se branijo v vsej Evropi, dokler se bodo mogla braniti.

Resolucija angleškega parlamenta od 6. januarja 1649.:

Narod je, po Bogu, izvor vsake oblasti; predstavništvo angleških občin, združeno v parlamentu in izbrano od ljudstva, je edini predstavnik naroda in je nositelj vrhovne oblasti v državi; vse, kar je izglasovano in objavljeno kot zakon od narodnega predstavništva, ima moč zakona ter se mu mora pokoriti ves narod, četudi bi vladar in lordi na to ne pristali.

Iz Stritarjevih „Dunajskih sonetov“

«Možje, zakaj sedimo tu pokojno?
Pred nami laž šopiri se, krivica,
nesramnost ne zagrinja dnevu lica,
grdob krdelo širi se nebrojno!

In ti, zastavo dvigni nam trobojno,
orožje svetlo suče naj desnica;
dom kliče nas, svoboda in resnica,
naprej! in zmaga venča sveto vojno! —

Kako? Kaj vidim? — Nikdo se ne gane?
Sovražno plaši vas, možje, krdelo?
Preveč moči nasproti vam je zbrane?

Borili se ne hoste za deželo?
Za svojo mater strašijo vas rane? —
N a p r e j! pa naj si sam razbijem čelo!»

Gustav Grobelnik, Celje:

Naša alfa in omega

Nekaj misli k osnutku za reorganizacijo našega strokovnega šolstva

V 10. številki «Slovenske Besede» je bil priobčen članek o našem strokovnem šolstvu odn. poročilo o državni konferenci o reorganizaciji in izpopolnitvi strokovnega gospodarskega šolstva. Sodeč po glavnih sklepih te konference, je brez dvoma to upoštevanja vredna akcija, saj bi bila tako, če ne popolnoma, pa vsaj v ogromni meri zadovoljivo rešena neodložljiva življenjska vprašanja našega trgovskega, obrtniškega in industrijskega naraščanja. Toda kljub vsej svoji važnosti imajo nekateri teh predlogov tudi slabe strani, ki zahtevajo nekaj priporočil.

Pričnimo takoj pri začetku. Med prvimi glavnimi sklepi smo čitali med drugim tudi naslednje: «Priporočljivo bi bilo, da se zapro nekatere gimnazije, ki so odveč, namesto njih pa se ustanovijo moderne strokovne gospodarske šole» itd. Gotovo ne bo nihče osporoval ustanovitve modernih strokovnih šol; kako tudi — saj bi na ta način dobili zaposlenja le kader strokovno naobraženih učnih moči, marveč bi tako šolstvo dalo našemu gospodarskemu življenju klasificirano delovno moč, strokovnjaka — torej pravega človeka na pravo mesto. Popolnoma nemogoče pa je misliti, da bi se ustanovitev odn. razvoj takega šolstva izvršila z redukcijo že itak redkih gimnazij. Vsi vemo, kaj bi prinesel tak ukrep, in to v času, ko se dan za dnem množi število brezposelnih učiteljskih in profesorskih kandidatov. Da bi pa razni diplomirani filozofi, zgodovinarji, slavisti itd. dobili nadomestilo v strokovnem gospodarskem šolstvu, skoro ni mogoče verjeti in to predvsem z ozirom na samo

učno snov takega šolstva oziroma zaradi same zahteve, da na teh šolah «vzgojno sodelujejo obrtniki, industrijci in inženjerji» in, da se na «vseh večjih strokovnih nadaljevalnih šolah nastavi stalni upravnik teh šol iz resora ministrstva za trgovino in industrijo». In ali naj pri tem še opozorimo, da je merilo kulturne stopnje vsakega naroda in države število učnih institucij, v katere je treba vključiti tudi gimnazije, katere naj bi se sedaj skrčile na račun šolstva, ki sicer za sebe ne zahteva večine? Ali bomo na tak način krčili nepismenost? Čudno, da se je mogel tak predlog sprejeti v mestu, ki spada v pokrajino, ki se ne more postavljati baš z najnižjim procentom nepismenosti.

Precej nerodno se nadalje čuje, da «zaenkrat ne smemo odklanjati nobenega tujega strokovnjaka, ki bi hotel poučevati na naših strokovnih šolah». Ali res manjkajo domače strokovne moči? Bilo bi slabo spričevalo za naše učne institucije in zavode, da bi morali tujca klicati na pomoč. Toda udeležba tujine pri nas je tvorila vedno poglavje za sebe. Naš stari greh...

In še trgovske šole. Tukaj imamo v mislih dvorazredne trgovske šole, kajti srednje trgovske šole nosijo naslov trgovske akademije. «Pri vojnem ministru naj se doseže priznanje dijaškega skrajšanega roka» — ali ne izgleda, kakor da naj bi absolutorij take šole prinesel samo to vojaško ugodnost, ki jo nota bene že uživa? Toda naravnost povedano — dvorazredne trgovske šole so popolnoma odveč. Zakaj? Delo, poverjeno absolventom trg. šole, bo prav tako in še mnogo bolje rešil abi-

POLITIČNI TEDEN

V notranjopolitičnem življenju ni minili teden prinesel nobenih pomembnih izprememb. Vendar je opaziti, da vera v notranjo ureditev naše domovine prodira in zmaga. To prepričanje ni le trdno v vseh skupinah, ki sestavljajo Združeno opozicijo, marveč ga je v zadnjem času opaziti tudi v izjavah ljudi, ki zavzemajo važna mesta v režimu in v desničarski opoziciji. Tudi pri teh je začelo prevladovati prepričanje, da je moči najti izhod iz neurejenih političnih razmer, ki jih preživljamo, edino le v odkritem razgovorjanju in sporazumevanju med Srbi in Hrvati. Danes se še vsi spominjamo, s kako silovitostjo se je vlada, pa tudi desničarska opozicija vrgla na sporazum z dne 8. oktobra, skušajoč naslikati njegovo izvedbo kot propad države, ki naj bi jo v tem primeru raztrgale centrifugalne tendence. Zato je pa povzročil zdaj nemalo presenečenje govor na radiu ministra za gozdove in rudnike g. dr. Kujundžiča, namenjen našim izseljencem, v katerem je izjavil, da zahteve g. dr. Mačka niso nič protidržavnega. Dalje je tudi priznal, da nihče ne zanika obstoja hrvaškega vprašanja ter nevarnosti, kateri smo izpostavljeni, če bi se rešitev tega vprašanja odlašala. Če smo prišli že tako daleč, da dajemo člani vlade take izjave, upamo, da tudi ni več daleč čas, ko rešitev tega vprašanja ne bo več zadevala na nepotrebne ovire.

Podobne izpremembe v mišljenju opazamo tudi v krogih desničarske opozicije. Tako je senator g. dr. Angjelinovič, ki ni nikdar tajil svojega unitarističnega naziranja, v svojem obsežnem govoru v senatu povedal, da ima lahko vsak kakršnokoli mišljenje o politiki g. dr. Mačka, obstoja pa dejstvo, da se je on v zagrebškem sporazumu s tem, da je priznal državo in dinastijo in rešitev problema v okviru države ter v skupnosti s Srbi in Slovenci, postavil na zakonito stališče. Zato bi bila dolžnost vlade in vseh političnih strank, da po tem tudi uravnajo svoje politično stališče. Te izjave, ki prihajajo iz ust naših političnih nasprotnikov, so več, kakor zgovoren dokaz, da se politika Združene opozicije giblje na edino pravi in zdravi politični osnovi, kakršna je v današnjih razmerah mogoča v Jugoslaviji.

Tudi so se v tem času izgubile v pesku vesti, lansirane po neprijateljskem tisku, da so se odnošaji v Združeni opoziciji zapletli. Vidimo ravno nasprotno vedno tesnejše in solidarnije nastopanje vseh strank demokratičnega bloka. V znamenju tega sodelovanja se je mudil v teh dneh dalj časa v Zagrebu g. Božidar Vlačić, kjer je imel daljše sestanke z g. dr. Mačkom in drugimi prvaki SD koalicijske. Njegovo bivanje v Zagrebu je bilo v zvezi tudi s pripravi delovnega odbora sporazumaškega bloka za živo in vsestransko akcijo v narodu. Tudi je bilo ob tej priliki govora, kako naj se tehnično razvije politična akcija obeh skupin SDK in UO. V tem vprašanju je g. Vlačić prinesel iz Beograda gotove predloge. V vseh krogih Združene opozicije prevladuje optimistično gledanje na politični razvoj v bližnji bodočnosti.

turijent trgovske akademije. Drugače povedano: absolventi trgovskih šol predstavljajo krivično konkurenco absolventom trgovskih akademij, ki so porabili za svojo izobrazbo dvakrat toliko, kot absolventi trgovskih šol. Sodeč po trajanju študija in učnem načrtu se trgovski akademiki mnogo bolj in točneje seznanijo z narodno-gospodarskimi disciplinami ter predstavljajo tako daleč popolnejše in zmožnejše moči v gospodarskem življenju, pa jim kot takim pritiče nepobitna prednost pred absolventi trgovskih šol. Če pa se morda uporabljajo absolventi trgovskih šol za kake strojepisce, se dela krivica tem, kajti za dobrega strojepisca ali strojepisko je dovolj mala matura z dovršenim tečajem strojepisja. Enim in drugim pa predstavljajo prav tako krivično konkurenco razni enoletni trgovski tečaji, zlasti tako imenovani abiturijentski. Bodi odkrito priznано, da svrha teh tečajev ni toliko produkcija strokovno naobrazanih sil, kot pa pridobitnost. (Študij na teh tečajih je namreč večinoma zvezan z visoko šolnino.) Izključeno je, da bi mogel biti kak gimnazijski absolvent ali pa morda kak falit z univerze kot absol-

vent enoletnega trgovskega tečaja verziran v vseh gospodarskih poslih tako, kot n. pr. abiturijent trgovske akademije, ki je za svoj poklic porabil štiri učna leta. Da, tukaj bi bila umestna redukcija oziroma razširitev trgovskih šol v trgovske akademije, pa bi naše strokovno šolstvo že bolje ustrezalo potrebam našega narodnega gospodarstva.

Pa še eno. Naša država je še vedno bolj agrarna kot industrijska. Toda to se vse prepogosto ne jemlje v obzir. Tudi pri tej akciji se ni nihče spomnil kmečke strokovne izobrazbe. Vemo, da to ni stvar zbornic za trgovino, obrt in industrijo, toda, če se bo pričela reorganizacija strokovnega gospodarskega šolstva, se ne bo smelo pozabiti tudi na kmetijsko šolstvo. Ono do sedaj sicer ni potrebno reorganizacij, kajti kmetijskih šol je za to premalo, pač pa tirja potreba po dobrih sadjarjih, vinarstvih, umnih poljedelcih in gozdarjih ustanovitev in izpopolnitve kmetijskih strokovnih šol. Na onih, ki so poklicani za ozdravljenje razmer v strokovnem gospodarskem šolstvu, je, da ne pozabijo tudi na izobrazbo kmečkega naraščaja, tega našega alfa in omega.

M. Kova, Ljubljana:

Zlata Kovačević - Lopašičeva

V torek so pokopali na zagrebškem Mirogoju prezaslužno podpredsednico Jugoslovanskega ženskega saveza, gospo Zlato, ki je tudi med Slovenkami dobro znana osebnost.

Od mladih nog se je z vnemo posvečala socialnemu in prosvetnemu delu. Na njeno pobudo se je ustanovil fond Stjepana Pejakovića v korist siromašni deci. V poznanju razmer na hrvaškem podeželju je za časa svojega tamkajšnjega učiteljevanja poživila žensko domačo obrt med kmetkami. Pridobila je za to plodonosno delo sčasoma krog žena, ki so ustanovile Petrinjsko zadrugo za narodno vezivo in tkivo, ki slovi po svojih izdelkih ne le v domovini, ampak tudi v inozemstvu in je dala svoji okolici z zaposlitvijo obilo primerne za služka.

Po svoji vnemosti je vzbujala odlična žena splošno pozornost na raznih kongresih našega žensstva širom domovine, katere je

marljivo posečala. Bila je zanimiva pojava po osebi in besedi. Običajno jo je dičila v obleki domača narodna vezenina v kakršnikoli priložnostni obliki, ker ji je hotela pridobiti s svojim osebnim poudarkom ono ceno, ki bi jo morala isti priznati vsaka zavedna Jugoslovanka. Njena pesniško prežeta beseda je izzvenevala v toplem govoru, v čistem domoljubju in pravi srčni dobroti. V Zagrebu je posvetila svojo skrb med vojno in po vojni zaščiti matere in siročadi. Zaslužna žena je bila nositeljica Karadjordjeve zvezde in mnogih drugih odlikovanj. Še v visoki starosti je z zanimanjem sledila mnogim perečim vprašanjem javnega življenja, zlasti ženskega gibanja.

Izvršeno nesebično delo blagopokojne naj podžiga mlade, sveže, proste sile k posnemanju. Gospa Zlata je darovala del svojega življenja sočloveku, zato je imelo njeno življenje globlji pomen. Rodna zemlja naj jo toplo sprejme!

Domači pomenki

Optimizem

Na zasedanju banovinskega turističnega sveta se je poročalo, da se bo ljubljansko kolodvorsko vprašanje rešilo z novim velikim notranjim posojilom, od katerega je ba je za železnice določena ena milijarda dinarjev. Čeprav smo tudi mi nagubeni po sili razmer k optimizmu, se v tej točki ne moremo pridružiti onim, ki so ploskali, kajti zdi se nam, da bo s kolodvorom še slabše, kot z helokranjsko železnico, ki jo bodo vsaj začeli graditi drugi teden.

Plebisciti

Ljudsko glasovanje o tem, ali naj se uvede kak nov zakon, ali kako naj se vodi gospodarstvo ali zunanja politika, je zelo simpatična zadeva. Ravno v demokratičnih državah se je ta način izražanja ljudske volje večkrat vršil in še nedavno so v Švici glasovali o vprašanju notranje politike, ki je bilo prav za prav precej majhnega pomena. V zadnjem času se pa plebiscitov poslužujejo v prvi vrsti diktature. Sušnik je tudi poskusil s plebiscitom dokazati, da hoče Avstrija neodvisnost. Čim ga je proglasil, je že bil ves svet prepričan, da bo plebiscit uspel. Sušnik si je zagotovil pri plebiscitu take pogoje, da mu

je bila večina — ogromna večina celo — v naprej sigurna. To je bil vzrok Hitlerjevega pohoda. Sedaj je ta odredil nasprotni plebiscit za 10. april. Avstrija je očiščena. Vsa vladna mesta so zasedena po nacijih, vsa moč je v njihovih rokah in strogo se pazi na vsakega, ki bi si upal reči kaj takega, kar bi novemu kurzu ne odgovarjalo. Koncentracijski tabori so pripravljani. Plebiscit bo sedaj pošten, na podlagi spisov, v katerih sicer Židov ne bo.

Usodepolna sobota

Mnogo je ljudi na visokih mestih, ki smatrajo nekatere dneve za srečne, druge za nesrečne. Znano je, da je pok. kralj Peter smatral torek za nezgoden dan, zato v torek ni ničesar važnega odločil ali podpisal. Hitler ima pa po pisanju listov soboto za svoj srečni dan. V resnici so doslej vse njegove važne odločitve padle na soboto. V soboto 30. VI. 1934 Roemova protiakcija. V soboto 16. II. 1935 je Hitler razglasil, da je mirovna pogodba, sklenjena v Versaillesu, razveljavljena in da se bo Nemčija znova oborožila.

Dne 7. II. 1936, tudi v soboto, zasede Hitler Porenje. Tudi 5. I. 1938, ko je vzel vso vojaško oblast v svoje roke in 12. III. 1938, ko je zasedel Avstrijo, je bila sobota.

Gospodarski interes Nemčije na Avstriji

Avstrija je v Nemčijo prinesla prav lepo doto. Pred vsem zlato zaklad svoje Narodne banke, ki so ga Nemci že prepeljali v Berlin in ki je znašal nad dve milijardi našega denarja ter bil mnogo višji, kakor je zlato nemške Narodne banke. Iz medsebojnega kliringa je dolgovala Nemčija Avstriji cca. 70 milijonov šilingov (cca. 700 milijonov dinarjev). Ta dolg je sedaj kompenziran.

Vrhu tega ima Nemčija kar največji interes na avstrijskih živilih, masti, maslu, mleku, živini, siru itd. ter na surovinah, kot so les, baker, železo, magnezit. Železne rude avstrijske sicer niso prvovrstne, ker imajo le 30% železa, a so še vedno boljše, kot one, ki se kopljejo v Nemčiji.

Seveda bo priključitev k Nemčiji vplivala na zaposlenost v Avstriji. Produkcija rud in lesa se bo sigurno povešala in zmanjšala se bo brezposelnost. Pomnožil se bo pa izvor delavskih moči v Nemčiji, ki potrebuje danes mnogo delavstva, zlasti pri utrjevanju svojih meja.

Pač pa bo močno trpela ona avstrijska industrija, ki proizvaja razne izdelke za vsakdanjo potrebo. Konkurenca iz Nemčije jo bo prej ali slej oškodovala, če ne uničila.

Novo sosedstvo

Dnevniko so te dni objavili daljša poročila o prihodu novih predstavnikov nemških oblastev na našo severno mejo. O priliki prihoda nemških carinikov je imel njihov poveljnik daljši nagovor na naše carinike v Gornji Radgoni, v katerem je naglasil željo, da bi bilo bodoče sodelovanje nemških in jugoslovanskih obmejnih oblastev čim korektnije in koristnejše. Svoj govor je zaključil z besedami: «Naj živi velika Nemčija in močna Jugoslavija!» Na ta govor je odgovoril upravnik naše carinarnice Miklavčič, zagotavljač nove sosedne, da bo imela Nemčija v kraljevini Jugoslaviji vedno dobrega in iskrenega sosedo. Ob povratku na svoje ozemlje so nemški cariniki navdušeno klicali: «Živela Jugoslavija!»

Posebni razlogi

V Zagrebu je nedavno pričel izhajati frankovski list «Neodvisnost», ki je prav kmalu pokazal svojo pravo barvo in nagnenja. V svoji zadnji številki posveča usodnim dogodkom v Avstriji ves uvodnik, v katerem z gorečimi besedami pozdravlja konec avstrijske države in anšlus, kakor tudi «odpihnjenje» sušniga, poudarjač, da je «vse to šlo tako naglo, tako odločno in sigurno, da se sme imenovati res mojstrsko delo». V posebni beležki pod naslovom «Dogodki v Avstriji in odmevi pri Hrvatih» pravi «Neodvisnost», da je bila priključitev Avstrije k Nemčiji pozdravljena pri hrvaških nacijonalistih «z navdušenjem» in da tega niso «po-

zdravili s simpatijo edino komunisti in demoralizirani ljudskofrontaški posamezniki. — Zanimivo je pri tem pisanju ugotoviti, da ne poznajo ljudje okrog zagrebške «Neodvisnosti» prav nobenega čuta hvalečnosti napram onim bivšim avstrijskim mogočnikom, pod katerih zaščito in ob katerih vsestranski pomoči so še nedavno organizirali svoje najtemnejše veleizdajniške podvige proti naši domovini in pripravljali zločinske atentatorske akcije, ki so povzročale tako težke, dragocene žrtve. Pač docela v skladu z njihovo priznano breznačajnostjo in propalostjo, ko so jih zdaj kar na lepem «odpihnili» iz svojega nezvestega srca...

O prosperiteti

Ljubljanski «Trgovski list» piše dne 18. t. m. v članku «Proračun in narodno gospodarstvo tudi naslednje: «V razburilni atmosferi konca proračunske razprave je bil zvišan davek na poslovni promet za 25 odstotkov. Samo zaradi tega so se dohodki zvišali za 250 milijonov din. Zvišal pa se je tudi carinski ažijski, uvedle so se nove skupne trošarine in zvišale takse. Ni torej tu nobenih elementov, ki bi opravičevali trditve, da izvira višji dohodek iz prosperitete. Ali je to prosperiteta, da leži stalno v Poštni hranilnici nad milijardo dinarjev nezaposlene gotovine? In pogledimo na borzo dela. Leta 1933. je bilo pri njej prijavljenih 24.588 brezposelnih, leta 1937. pa 57.603, torej za 70 odstotkov več. Ali je to znak prosperitete?»

Obračunavanje prve vrste

Tako, kakor znajo razčiščevati in plačevati račune med seboj officialni računski listi iz tabora JRZ in pa njihovi trenutni nasprotniki, ki se še vedno prištevajo za zveste pristaje bivše SLS oziroma podpirajo zdaj krščanske socialiste v JSZ, ne zna nihče med Slovenci, pa najbrže tudi ne drugod po svetu. V nekem članku piše glasilo krščanskih socialcev «Delavska pravica» na račun gospode v vodstvu JRZ tudi naslednje bridke resnice: «Boleti mora človeka gonja, ki jo v imenu «pravovernosti» uprizarjajo v zadnjih letih neki krogi na našo edino krščansko delavsko organizacijo. Radi govore o «ločitvi duhov», ki da je za «Slovence zgodovinskega pomena» in kot da gre tu zares za nekakšno velepomembno «ločitev», za ubogi slovenski narod odraščajočo. Smešnost vsega uboštva teh «duhov», ki so se «ločili», pa je v tem, da so se, kakor maskara v predpustu, našimil z najčudovitejšimi frazami do najsvetejših verskih kralic in se postavili v pozo neomadeževanega in neoporečnega moralista, otepajoč na vse strani, ugonablajoč z ognjem in žveplom tiste, ki ne marajo njih prvenstva in zvišenosti priznati in se jim — edino pravilno — le nasmehujejo. Kot užaljene veličine uprizarjajo svoje «pokrete» in igrajo voditelje in generale, da je genljivo. — Kakor vidimo, si bratje v Gospodu ne prizanašajo preveč v razgaljanju svojih čednosti in vrlin...

Nasveti kadilcem

Mnogi bolniki, ki jim zdravnik iz različnih razlogov svetuje opustitev kajke, pogosto vprašujejo, koliko bi človek v normalnih razmerah vendarle smel kaditi, ne da bi škodoval svojemu zdravju. Na to vprašanje je težko odgovoriti, ker je to povsem individualna stvar.

So na svetu ljudje, ki so silno občutljivi tudi za najmanjšo množino nikotina in ki jim postane slabo že pri prvi ali drugi cigareti. Odgovor je odvisev največ od tega, ali kadilec vdihuje dim v pljuča ali ne. Zgrešeno pa je tudi mnenje, da dim, če ga ne inhaliramo, sploh nima nobenega vpliva na človeški organizem. Predvsem si moramo biti na jasnem, da se pri kajenju vedno vdihne neka množina dima v pljuča, čeprav tega kadilec niti sam noče. Razen tega dim draži sluznice v ustih in grlu in tako ustvarja isti občutek, kakor ga doživljamo pri normalnem kajenju.

Navadno se smatra, da dve, tri do največ šest cigaret na dan ne

more škodovati zdravemu človeku. Nad 10 cigaret na dan se smatra že za srednjo kajko. Ljudje pa, ki pokade na dan nad 20 cigaret, se smatrajo za velike, strastne kadilce.

Pri kajenju je treba paziti tudi na to, da se istočasno ne zauživajo še kaki drugi strupi, kakor se to po navadi tako rado dogaja. Navadno se po zaužitju večjih količin alkohola mnogo več kadi, kakor sicer. To dejstvo znatno poslabšuje stanje in povečuje zastrupljavalno delovanje tako nikotina, kakor tudi alkohola.

Nikdar ne kadimo na prazen želodec in vedno kadimo le po časi, zmerno. Dima po možnosti vedno ne inhalirajmo. Trde cigarete dajemo mnogo več nikotina, kakor mehke. Zadnje tretjino cigarete ali cigare je treba zavreči, ker vsebuje mnogo raznih strupov. Če le nismo, se navadimo, da v spalnici ne bomo kadili. Dobro in zdravo bo tudi, da se čim manj zadržujemo v zakajenih lokalih. Za vsakega kadilca bi bilo koristno in priporočljivo, da se vsaj po en dan v tednu popolnoma «posti»

Zunanja politika

V svetovni javnosti se je pogleglo razburjenje, ki ga je povzročila aneksija Avstrije po Nemčiji. Končno ne more nihče oporekati dvema suverenima državama nemškega naroda, da izvedeta svoje zedinjenje. Nelogično in nespartmetno bi pa bilo iz tega dejstva delati zaključke za povsem drugačne prilike. Vodja Tretjega rajha je svečano izjavil, da nima nobenih agresivnih namenov proti kakim tretjim državi in je treba to njegovo izjavo raztegniti tudi na Češkoslovaško, katero je svetovna javnost smatrala spričo načina, kako se je izvedlo zedinjenje Avstrije in Nemčije, za neposredno ogroženo. V teh bojznih se je pozabilo marsikaj. Predvsem zatrdila češkoslovskega ministrskega predsednika g. dr. Hodže, ki je svečano povedal, da so meje Češkoslovske republike nedotakljive in da Češkoslovaška in njen narod nikoli in pod nobenimi okoliščinami ne smejo dopustiti kakršnegakoli vmešavanja v svoje notranjepolitične razmere. Pozabilo se je tudi, da ima Češkoslovaška republika formalne vojaške zveze s Francijo in Rusijo, pa da bi pomenil vsak napad na Češkoslovaško veliko evropsko vojno. Nemški državni poglavar Hitler se je izkazal za preveč previdnega politika, da bi spuščal svoj narod v take tvegane zadeve. Pač pa je opazati v Madžarski, ki je v teh dneh postala sosedna Nemčije, neko magnetično privlačnost fašističnih nauk. Tam demokratične ideje nikdar niso imele posebne podlage, zdaj so se pa še zrušili rimski protokoli, kar ima za posledico, da se nahaja Madžarska sama samcata brez zaveznikov in brez zaščite v evropskem kaosu. Ni čuda potem, če tam dobivajo vedno večji odmevi zahteve, da bi Madžarska zavzela čisto germanofilsko politiko ter se naslonila na Tretje cesarstvo, obenem pa bi temu primerno asimilirala svojo notranjepolitično ureditev. Tudi iz tona nemškega časopisja je razbrati, da namerava Velika Nemčija posvetiti svojo posebno pozornost Madžarski, čuteč na tej strani najmanjšo točko odpora.

Tudi sicer se mednarodni položaj v Evropi razvija v prilog fašizmu. V Španiji nevzdržno prodira Francova armada, ki je pri Teruelu razbila republikanske linije in se bliža sredozemski obali med Valencijo in Barcelono. Čim bi se ji to posrečilo, bi bilj Barcelona in Valencia med seboj odrezani, pa bi bilo njuno likvidacijo pričakovati v najkrajšem času. Francija se zaveda tega neprijetnega položaja, pa se boji, da ji ne bi na Pirenejih zrasel nov sovražnik in se skuša zaradi tega vrniti na nekdanjo Lavalovo politično osnovo, ki je bazirala na sporazumu z Italijo. Očividno je Nemčija dala Italiji v Francovi Španiji pomembne koncesije, za katere Francija ve, pa bi zaradi tega pravočasno hotela urediti svoje odnose z Italijo, s čimer bi meja na Pirenejih postala manj nevarna. Vprašanje je le, če je Italija pripravljena dajati to kake koncesije, zlasti še, odkar je prisilila mogočnega britski imperij, da se je vdal, žrtvoval Edena in prosil za sporazum in aranžman z italijanskim cesarstvom v Sredozemskem morju.

Srednjeveške razmere in pravico pesti, ki vlada v prosvetljenem dvajsetem veku v svetu, pa najbolj nazorno dokazujejo dogodki v Litvi, kateri je Poljska po nemškem vzorcu stavila 24-urni ultimati. Slabotna Litva se je uklonila. Še en primer več, da danes lahko zaupamo samo lastni sili.

DOMA IN NA TUJEM

Vzorne ceste

V Ljubljani se bo letos vršil kongres koristnega «Društva za ceste». Bajje pripravljiva ljubljanska mestna občinska uprava dragim gostom, ki bodo prispeli na ta kongres v naše belo mesto, kar dvojno, nad vse prijetno presenečenje: Dopoldne jih bo po svojih funkcijonarijih dala voditi pod pazduho (sicer bi si še kdo utegnil izviniti nogo ali obtičati v blatu) po najlepši ljubljanski promenadi, namreč po Poljanski cesti od Marijanišča do Štepanje vasi, popoldne jih bo pa dala odpeljati po približno enako vzorni Smartinski cesti k Sv. Križu na ogled nove mrtvašnice v prof. Plečnikovem «Vrtu svetnikov»...

Le za gesla in profit

Ze večkrat smo napisali kako kratko poglavje o breznačelnosti v taboru okrog «Slovenca» in JRZ, kjer za ceno trenutnega profitarstva in okoriščenja zatajijo vse, kar le hoče. V tem daje precej zgovorno izpričevalo tudi zadnje zeleno glasilo združenega JRZ delavstva, ki pravi dobesedno: «Kadar gre za masovne pokrete, to se pravi, kadar gre za to, da dvignemo in poženemo v neko smer mase, mno-

Smrtna kosa. V Ljubljani je prejšnji četrtek izdihnila svojo blago dušo v visoki starosti 79 let ga. Marija Žargi-jeva, vdova po znanem ljubljanskem trgovcu in mati sedanjega lastnika te ugledne tvrdke g. Bogomirja. Bodi ji ohranjen časten spomin, žalujočim ostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

Bat'a bo gradil v Ljubljani svojo nameravano palačo pred glavno pošto. Zdaj je namreč banska uprava na predlog mestne občine odobrila in izdala gradbeno dovoljenje za palačo po predloženih načrtih, dočim vprašanje kavarnice, ki je povzročilo toliko razburjenja, še ni rešeno. Ne razumemo pa, zakaj je bilo treba z izdajo gradbenega dovoljenja samega čakati toliko časa?

Vse čitatelje «Slovenske Besede» opozarjamo na današnji oglas tvrdke Alojz Planinšek, glavne kolekture srečk državne razredne loterije v Ljubljani. To solidno tvrdko prav toplo priporočamo, ker sta znana solidnost in vestnost g. Planinška jamstvo, da boste postreženi najbolje.

Vloge pri hranilnicah stalno naraščajo, kar je razvidno iz zadnjih podatkov Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, ki kažejo, da so narasle vloge pri vseh slovenskih samoupravnih hranilnicah v letošnjem februarju skupno za 11 milijonov dinarjev in znašajo zdaj 1.053.582.310 din.

Prebivalstvo Jugoslavije je število po uradnih podatkih ob novem letu 15.311.533 ljudi, in sicer: dravska banovina 1.198.392, drinska 1.776.672, dunavska 2.524.377, moravska 1.604.208, primorska 970.741, savska 2.893.964, vardarska 1.752.944, vrbaska 1.175.821, zetska 1.026.278 in upravno področje Beograd - Zemun - Pančevo 383.141 prebivalcev.

Število delavskih stavk v naši državi je lani nazadovalo in je znašalo le 151 v primeri z letom 1936., ko smo zabeležili v Jugoslaviji še 394 delavskih stavk.

Koliko živine imamo? V dobi 1932—1936 je bilo uradno ugotovljeno v naši državi naslednje številčno stanje živine: konj 1 milijon 193.346, govčedi 3 milijone 946.910, svinj 2.873.851, ovc 8.951.596 in perutnine 20 milijonov 468.522.

Ban vrbaske banovine dr. Todor Lazarević je umrl na posledicah pljučnice v Banjaluki.

Sveti sinod srbske pravoslavne cerkve je razrešil škofa dr. Nikolaja Velimirovića dolžnosti upravitelja obridsko-bitoljske eparhije. Kakor je znano, je stal škof dr. Velimirović v prvih vr-

zice, takrat dobro izbrano udarno geslo veliko pomeni. Mnogokrat tako geslo pomeni vse. Zgodi se, da tako geslo prinese zmago neresnici in krivici, laži in zmoti. Gesla morajo biti kratka, lahko umljiva za vsakega, morajo biti lepo doneča, da si ga lahko vsak hitro zapomni. Gesla morajo biti bistro preračunana na množice, za katere so namenjena. Za široke neizobražene množice ni niti potrebno, da je geslo skozinsko resnično. Za take množice je dovolj, če je geslo vsaj na prvi posluš in navidezno resnično, glavno je, da je lepo doneče in odgovarja čuvstvom množice.

Ogrožen rasizem

Frankovsko-fašistična zagrebska «Neodvisnost» se v zadnji številki silno jezi, ker namerava tamkajšnje «Društvo prijateljev Nemčije» izvoliti za svojega novega predsednika bivšega ministra in senatorja prof. Otona Frangeša, o katerem trdi, da je, — o strahota za rasiste —, «po poreklu španjolski Žid»...

stah borcev proti sprejetju konkordata.

V Beogradu je bilo lani zgrajenih 320 novih stavb (118 priltičnih, 87 enonadstropnih in 115 večnadstropnih) v skupni vrednosti nad 136 milijonov dinarjev.

Na unski progi, kjer je pred tedni prenehalo vsako delo, bodo bajje zopet pričeli delati. Ministrstvo obljublja, da bo stalno zaposlenih najmanj 6000 delavcev.

V Splitu je v tamkajšnjih tujskoprometno zainteresiranih krogih zavladalo veliko razburjenje in ogorčenje, ker je naš «Aeropot» črtal iz svojega letošnjega letalskega voznege reda jadransko zračno proggo do Splita, s čimer je Split odrezan od ostalih svetovnih zračnih prog.

Obolelega voditelja UO g. Aco Stanojevića sta obiskala v Niški Banji bivša ministra gg. Miloš Trifunović in Mirko Komnenović ter ga obvestila o političnem položaju doma in v svetu.

Splitško «Gledališko društvo» je izdelalo osnutek za ustanovitev in vzdrževanje stalnega gledališča v Splitu. V ta namen bi bila potrebna od mestne občine, banske uprave in države stalna letna dotacija 900.000 din.

Clloveška zloba. Med kmeti v dalmatinskih vasicah Sukošanu in Galovcu blizu Zadra je nastalo zaradi nekih mejnikov smrtno sovraštvo. Pred dnevi so neko jutro vaščani v Sukošanu na svoje največje ogorčenje in žalost opazili, da so jim ponoči neznanci porezali in docela uničili v njihovih vinogradih nad 15.000 trt.

Kopalna sezona v južni Dalmaciji se je že pričela. Iz inozemstva je prispelo že več velikih parnikov, ki so pripeljali več tisoč izletnikov, predvsem Američanov in Angležev.

Papirni kartel. Zagrebski «Jugoslovanski Lloyd» objavlja naslednjo zanimivo vest: «Pišejo nam iz Osijeka: Kartel papirja v Ljubljani je odkupil znano tovarno pisemskega papirja in kuvert «Mursa-Mill» v Osijeku za 4 milijone dinarjev pod temile pogoji: 1. tovarna se postavlja za 10 let izven pogona; 2. tovarna in stroji se zapečati; 3. po 10. letih se bodo pečati odstranili in se bo dosedanjemu lastniku tovarne g. Dirnbachu po tem roku zopet dovolilo, da postavi tovarno v obrat. Kartel papirja namerava znatno razširiti fabrikacijo kuvert, zaradi česar se mora rešiti konkurence osijske tovarne, da bo lahko po mili volji diktiral cene kuvert-

tam. (To vest objavljamo z rezervo in pričakujemo, da bo kartel papirja sam dal potrebna pojasnila, ali je predmetna transakcija res izvršena prav na ta način. Op. ur.)»

Novi kolodvori. Za povečanje in moderniziranje ljubljanskega kolodvora obenem s poglobitvijo proge se poganja že dobro leto z vso vneto večina slovenske javnosti. Isto se pa godi v zahtevi po novih kolodvorih tudi v Zagrebu in Sarajevu. Sedaj se doznava iz beograjskih vodilnih železniških krogov, da se bo nov kolodvor pričel najprej graditi v Sarajevu, za njim bo prišel zagrebski in kot zadnji čez kakih sto let morda tudi — ljubljanski. Načrti za sarajevski kolodvor so že odobreni od ministrstva in bodo že letos skušali najti potrebna denarna sredstva za njihovo uresničenje. Pri nas smo pač vedno zadnji, če sploh kdaj pridemo na vrsto vsaj pri — obljubah...

Francosko-nemško protestno delo

Letošnja glavna skupščina rezervnih častnikov bo 17. aprila v Beogradu.

Skupščinska statistika. V letošnji proračunski razpravi v beograjski narodni skupščini je trajalo delo skupno 399 ur. Govorilo je 909 narodnih poslancev (nekateri po večkrat) in je vsak poslanec izgovoril povprečno po 3000 besed. Koliko so pa te besede bile vredne, je drugo vprašanje...

Jugoslovanske državne železnice bodo nabavile letos v inozemstvu nič manj, kakor 500 novih železniških vagonov, med njimi tudi več mednarodnih osebnih in tovornih kurznih voz. Domače tovarne pa odpuščajo delavstvo zaradi pomanjkanja dela...

Morskih rib so razposlali preteklo leto po železnici iz Splita, Šibenika in s Sušaka v razna mesta naše države 468.609 kg, torej 30.145 kilogramov več, kakor leto poprej. Največji konzument morskih rib je bil lani Zagreb s 307.171 kg, njemu pa slede Beograd s 70.788 kg, Maribor s 25.641 kg, Ljubljana s 24.107 kg itd. V tujino smo lani odpremili le 2.656 kg morskih rib.

Kdo je na vrsti? Na Dunaj je prispelo ob anšlusu mnogoštevilno odposlanstvo sudetskih Nemcev in pozdravilo tamkaj bivajočega firerja Hitlerja. Ta deputacija je nosila pred seboj po dunajskih ulicah velik napis s besedilom: «Sedaj prihajamo na vrsto mi!»

Odpor Londona. O priliki zadnjega obiska dosedanjega nemškega poslanika von Ribbentropa v Londonu so se tamkaj razvile burne demonstracije.

V Angliji so našeli ob koncu preteklega meseca 8.563.200 radio-naročnikov. V zadnjem letu se je dvignilo število radio-naročnikov na Angleškem kar za 476.000.

Angleška vlada je pozvala Vatikan, naj zahteva od uporniške vlade generala Franca, da njegova vojska takoj preneha z bombardiranjem ali obstreljevanjem neoboroženih in nezavarovanih mest.

Znani ameriški časopisni magnat Williams Randolph Hearst je odstopil vodstvo svojih 23 dnevnikov svojemu najstarejšemu sinu.

Letos bo obiskalo Italijo oficijelno šest državnih vladarjev, in sicer: belgijski, grški, albanski in sijamski kralj, nizozemska kraljica Viljemina in predsednik Nemčije Adolf Hitler.

Nekateri evropski listi so se razpisali o nepričakovano odrejeni sovjetski mobilizaciji ob zahodnih ruskih mejah. Te vesti pa sedaj ruski in francoski uradni krogi najodločneje demantirajo.

Število Židov v Avstriji znaša 191.491, od teh samo na Dunaju 176.034. V zadnjih 11. letih se je znižalo število Židov v Avstriji za 28.727. Še bolj pa se bo sedaj, ko jih je pričela božati Hitlerjeva pest...

Iz francoske komunist. stranke je izstopil najvplivnejši levičarski teoretik Rapaport v znak protesta proti patološkemu ubijanju komunističnih prvakov v Sovjetski Rusiji, zlasti pa zaradi sodnega umora Buharina.

Na Češkoslovaškem je izstopilo iz vodstva komunist. stranke 350 članov, in sicer zaradi trockistične propagande.

Posledica zasedbe Avstrije. Predsednik francoske federalne zveze invalidov in bivših borcev Henri Pichot je pisмено odpovedal obisk nad 1000 Francozov v Nemčiji, kamor jih je povabil voditelj nemške mladine Baldur von Schirach.

Angleško ministrstvo za vojno mornarico je dobilo od parlamenta odobritev svojega novega proračuna, ki znaša zgolj v rednih postavkah približno 30 milijard dinarjev v naši veljavi.

Nemška civilna letalska služba se je po zasedbi Avstrije še znatno razširila in je trenutno zvezanih med seboj z redno vsakdanjo letalsko zvezo nad 50 nemških mest. S 27. t. m. bo uveden redni zračni promet nemške «Lufthanse» tudi med Berlinom in Bagdadom, kjer potrebuje letalo za prelet te proge, ki meri 4000 km, komaj pičlih 24 ur.

Umik Japoncev z bregov Rumenereke nazaj proti severu v pokrajino Honan dokazuje, da so kitajske čete prešle v uspešno ofenzivo.

Predlog volilnega zakona s tajnim glasovalnim postopkom je prejel v proučitev in sprejem — madžarski parlament.

Strašen orkan na Kaspiškem morju je pred dnevi uničil 20 ribiških ladij, pri čemur je utonilo nad 200 oseb.

Italijanske železnice se elektrificirajo v vedno večji meri. Trenutno se elektrificira 1140 kilometrov državnih železniških prog, predvsem glavni progi Milano—Bologna—Ancona v dolžini 482 km in Rim—Livorno v dolžini 315 km. Vsa dela bodo gotova že do letošnjega oktobra. Ker se porabi doslej na teh progah na leto po 350.000 ton premoga v vrednosti 45 milijonov lir, elektrifikacija pa bo veljala te kakih 118 milijonov lir z novimi lokomotivami vred, pomeni to, da bodo vsa elektrifikacijska dela izplačana že v treh letih zgolj s prihrankom premoga.

Priprave za svečani sprejem Adolfa Hitlerja v Rimu nadaljuje poseben odbor, ki mu načelujeta zunanji minister grof Ciano in guverner mesta Rima.

Bivši kancelar Avstrije dr. Sušnik bo po informacijah tržaškega «Piccola» v kratkem poslan v neko koncentracijsko taborišče blizu Berlina.

Za ustvaritev bloka baltičskih držav bo v bližji bodočnosti prevzeta inicijativa in naj bi v ta blok vstopile Poljska, Litva, Letonska, Estonska in Finska.

Srečna domovina. Majhno mestoce San Giustine blizu Padove v Italiji šteje kakih 6000 prebivalcev, med katerimi pa živi 178 družin, ki imajo nad 7 otrok, to se pravi skupno 1506 otrok. Neka družina v tem mestu ima 14 otrok, več družin se pa postavlja z 12, 11 in 10 otroki.

Egiptovski kediv Abas Hilmi je najel za svojo novo luksuzno jahto izključno le jugoslovanske mornarje in ladijske častnike.

Samouprava

Vprašanje in odgovor

Vprašanje: Sem državni uradnik. Potrebujem pa sedaj nujno državljansko izkaznico. O preobratu sem bil prevzet v državno službo, a nisem optimal. Za jugoslovansko državljanstvo. Zamudil sem vse roke. (Rojen sem namreč v Istri, kjer sem tudi služboval do vstopa v jugoslovansko državno službo.) Kaj naj sedaj naredim, da se mi prizna državljanstvo tudi formalno, ker mislim, da dejansko sem že jugoslovanski državljan?

Odgovor: Če prav razumemo Vaše vprašanje, ste jugoslovanski državljan, stalno nameščeni uslužbenec že od preobrata dalje. Kot tak bi morali biti jugoslovanski državljan. Zamudili ste rok opcije oziroma rok, ki je bil določen po zakonu o državljanstvu za ureditev take zadeve. Zaradi tega formalno najbrže niste še jugoslovanski državljan. Ker pa ste stalni državni nameščenec že celo vrsto let, postopajte takole, da se Vam prizna in ugotovi državljanstvo:

Vložite posebno kolkovano prošnjo naravnost na bansko upravo v Ljubljani za ugotovitev državljanstva. V prošnji navedite rojstne, domovinske in službene podatke, zlasti pa, kako ste prišli o preobratu v jugoslovansko državno službo. Prošnji priložite prepise vseh potrebnih listin, predvsem rojstni list in prvi ter zadnji nastavitveni odlok v Jugoslaviji. Banska uprava bo vse te podatke preizkusila in izdala odločbo o ugotovitvi Vašega državljanstva. Na tej podlagi se Vam potem določi tudi občina Vašega občinskega članstva.

Iz glasbenega sveta

Pevsko društvo «Grafika» je koncertiralo dne 14. marca v franciški dvorani pod vodstvom svojega pevovodje D. Cerarja. Na sporedu je bilo 15 najnovejših slovenskih skladb, ki jih je zbor, temeljito pripravljen, v veselje občinstva živo in skladno prednašal.

Najstarejše slov. pevsko društvo «Lira» v Kamniku je priredilo 12. marca v razširjeni tamošnji sokolski dvorani prav lep koncert, na katerem je pod vodstvom svojega agilnega pevovodje Cirila Vremšaka izvedlo cel niz zanimivih, težjih skladb. «Lira» je imenovala skladatelj Zorka Prelovca svojim častnim članom in mu poklonila krasno diplomo.

30-letnica pevovodstva Oskarja Molla pri trboveljskem «Zvonu» je z imenitno uspehim koncertom večjih glasbenih del (Parma, «Povodni mož», «Sunita» iz Smetanove «Prodanе neveste») potekala zelo svečano. Jubilanta je ob tej priliki Južnoslovenska pevška zveza odlikovala z diplomom in zlato medaljo za zasluge.

Koncert dunajskega mladinskega pevskega združenja «Wiener Sängerknaben» v Ljubljani. Dunajski mladi pevčki, katerih tradicija je že stara in slavna, so najboljši mladinski pevci iz vse bivše Avstrije, ki uživajo v posebnem, za njih glasbeno vzgojo namenjenem zavodu vse udobnosti za preživljanje in bivanje. Zbor šteje komaj kakih dvajset pevčkov, prav dobrih glasov. Glasbeno so temeljito naobraženi in do svoje mutacije koncertirajo na Dunaju, pa tudi izven države. S svojimi nastopi so si pridobili svetovni sloves. Pri nas so nastopili v veliki unionski dvorani pod vodstvom svojega mladega dirigenta Weningerja s sporedom, ki je obsegal klasične skladbe, kratko spevoigrice in pesmi popularnejšega kova.

Publika, ki je unionsko dvorano popolnoma zasedla, je mlade koncertante živahno pozdravljala in aklamirala. Pa bi se skoro upal trditi, da naši «Trboveljski slavčki» prav nič ne zaostajajo za svojimi dunajskimi pevčki, dasi imajo oboji povsem različne možnosti in pogoje za svoj obstoj in za svoj pevski delokrog. Na unionskem koncertu je bilo značilno, da so ga obiskali predvsem tisti, ki se za petje sploh zanimajo, za mladinsko še posebej, dalje precej radovednežev, tretjič pa ni manjkalo na koncertu menda prav nobenega člana ljubljanskih nemških družin, ki jih na naših domačih koncertih s slovenskimi ali s slovanskimi programi — nikdar ni.

Nova bolgarska himna

Bolgari imajo danes dejansko dve himni, in sicer državno himno, znano pesem «Šumi Marica», in pa carsko himno. Mimo tega si je z dolgo tradicijo to mesto osvojila tudi pesem «Mila rodino». Posebna komisija sofijskega prosvetnega ministrstva je že dalje časa delala na predlogu, da se vse te tri pesmi spoje v eno himno. Toda s tem predlogom ministrske komisije bolgarska javnost nikakor ni bila zadovoljna. Zato je prosvetni minister poslal v omenjeno komisijo še

nekaj novih članov iz vrst pisateljev, pesnikov in glasbenikov, ki so glasbeno fuzijo vseh treh dosedanjih himen baje srečno rešili, vendar pa še niso mogli izdelati ustrežajočega besedila.

Nove češke znamke

Češkoslovaška poštna uprava bo v najkrajšem času izdala novo znamko za 0.50 Kč v spomin na dvajseto obletnico zgodovinske bitke pri Bahmaču. Nova znamka bo izdana v počastitev spomina padlih herojev češkoslovaških legij, ki so ščitili češkoslovaško vojsko pri njenem

umiku skozi Ukrajino. Na znamki bosta naslikana dva češkoslovaška legijonarja v borbeni pozici s puško v roki. Za njima stoji vojaški vlak in bahmački železniški vodni rezervoar. Osnutek za znamko je izdelal znani legijonarski slikar J. Vlček. V zvezi s filatelistično razstavo, ki bo v Pragi koncem junija, bo izdana posebna filatelistična pola. Na znamki za 0.50 Kč bo upodobljen Vyšehrad, na znamki za 1 Kč pa pogled na Hradčane in Karlov most. Ta pola se bo za časa razstave prodajala po 5 Kč. V tej

ceni je že tudi upoštevana vstopnina za razstavo.

Šah

N. Sokolski : A. Lilienthal.
1.) e2-e4, e7-e5; 2.) Sg1-f3, Sg8-f6; 3.) d2-d4, Sf6-e4; 4.) d4-e5, d7-d5; 5.) Sb1-d2, Se4-c5; 6.) Sd2-b3, Sc5-b3; 7.) a2-x63, Lf8-e7; 8.) Lf1-d3, Sb8-c6; 9.) Lc1-f4, Le8-g4; 10.) h2-h3, Lg4-h5; 11.) Dd1-e2, Sc6-d4; 12.) De2-c3, Sd4-e6; 13.) c2-c3, Le7-c5; 14.) De3-d2, Dd8-e7; 15.) Lf4-g3, h7-h6; 16.) Sf3-h4, 0-0-0; 17.) b3-b4, Lc5-b6; 18.) Sh4-f5, De7-d7; 19.) 0-0; g7-g5; 20.) Dd2-c2, Kc8-b8; 21.) Tf1-c1, Se6-f4; 22.) Sf5-d4, Dd7-e7; 23.) Sd4-b5, c7-c6; 24.) Sb5-

a3, De7-xe5; 25.) c5-c4, d5-xc4; 26.) Sa3-xc4, De5-d4; 27.) Ld5-f1, Lb6-c7; 28.) Dc2-b5, Th8-e8; 29.) b4-b5, c6-xb5; 30.) Db3-xb5?, Sf4-xh5+; 31.) Kg1-h2, Lc7-xg3+ in beli se vda.

Problem št. 2.

O. Nerang, Kiel.
(«Schach-Echo», 1937.)
Beli: Ka6, Te8, La2, Lb2, Sd1, Be6, e5, f5, f6 (9).
Črni: Ke5, Bb6 (2).
Mat v treh potezah.

Edino sredstvo.

Trgovec: «Toda, zakaj vendar hočete prav pretesne čevlje?»
Kupec: «Rad bi pozabil na vse druge skrbi in nadloge!»

Špedicija TURK Ljubljana

p r e v z e m a

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih pošilk, in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.
Telefon inter. 24-59. Vilharjeva c. 88 (nasproti nove carinarnice)

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko vprego, kakor tudi s tremi najmodern. avtomobili
Telefon inter. 21-57 Masarykova c. 9 (nasproti tov. kolodvora)

**OPTIK
J. GOLDSTEIN**

Ljubljana, pod Trančo 1

priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, triedre, tlakomere, toplotere i. t. d.

Sveže najfinejše norveško**ribje olje**

iz lekarne

dr. G. Piccolija v Ljubljani
se priporoča bledim in slabotnim osebam

**Oglašujte v
„Slovenski besedi“**

RESTAVRACIJA PRI »LEVU«

LJUBLJANA

toči najboljša dalmatinska vina. Maraškiin, smederevka, moz er, cviček in kraški teran. — Nudi iz svoje kuhinje najboljšo hrano. — Specijaliteta kraška šunka in domača salama. **Salinitiče je že odprto.**

Sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrla, previdena s svetimi zakramenti, v 79. letu starosti naša ljuba mama, stara mama, sestra, teta in svakinja, gospa

MARIJA ŽARGI

vdova trgovca

Pogreb predrage pokojnice je bil v soboto, dne 19. marca ob 15. uri popoldne izpred hiše žalosti, Sv. Petra c. 11, na pokopališče pri Sv. Križu.

Izrekamo najtoplejše zahvalo vsem, ki so spremili pokojnico na zadnji poti in poklonili krasno cvetje na njen grob.

Ljubljana, dne 23. marca 1938.

Žalujoci ostali.

**DRŽAVNA LOTERIJA
RAZREDNA**

Kakor je spremenjeni loterijski načrt tudi v preteklem 35. kolu s svojimi zanimivimi spremembami naletel na veliko odobravanje pri kupovalcih srečk, ker so bile skoro vse velike srečke vzete od strani pooblaščenih prodajalcev in njihovih preprodajalcev razprodane, zato je državna razredna loterija ta načrt ohranila v veljavi tudi za nastopajoče 36. kolo srečk. Srečke I. razreda 36. kola so gotove in dane v prodajo 15. marca t. l. v 100.000 celih srečkah z žrebanjem in to:

I. razred 13. in 14. aprila 1938. l.

II. razred 10. in 11. maja 1938. l.

III. razred 9. in 10. junija 1938. l.

IV. razred 7. in 8. julija 1938. l.

V. razred od 11. do zaključno 22. avgusta v Beogradu in od 26. avgusta do zaključno 7. septembra t. l. v Skoplju.

Cena srečk za vsak razred je sledeča: cela srečka din 200.—; polovica srečke din 100.—; četrtnina srečke din 50.—.

Skupna vrednost vseh dobitkov znaša:

din 64,991.000.—

V tem kolu je 8 premij in to: po din 2,000.000.—, 1,000.000.—, 3 po 500.000.—, 1 po 400.000.— in 2 po 300.000.—

Poleg teh premij je še ogromno število dobitkov po din 200.000.—, 100.000.—, 80.000.—, 60.000.—, 50.000.—, 40.000.—, 35.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 20.000.—, 15.000.—, 12.000.—, 10.000.—, itd.

V najsrečnejšem primeru v možni združitvi premije in dobitka v V. razredu lahko zadenete na eno srečko

d i n 3,200.000.—

Za izplačilo dobitkov jamči država kraljevine Jugoslavije.

Srečke zamorete dobiti pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih preprodajalcih srečk, ki so skoro v vsakem večjem kraju.

Pobilžnja navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili dobite na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

S kupovanjem srečk državne razredne loterije vsak posameznik, poleg osebne koristi, ki ga lahko zadene, obenem pomore narodnemu gospodarstvu, obrti, industriji in invalidom, ker se razdeli čisti dobiček od prodaje srečk sorazmerno v prej omenjene pomožne svrhe.

**GLAVNA KOLEKTURA SREČK
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE****„VRELEC SREČE“ AL. PLANINŠEK**

Ljubljana
Beethovnova ulica 14

vljudno vabi cenjene igralce, da si pravočasno že za I. razred v 36. kolu nabavijo srečke v moji glavni kolekturi.

Pišite takoj po srečko z dopisnico ali zglasite se osebno v moji kolekturi.

Strogo solidno poslovanje, hitro obvestilo in takojšnje izplačilo dobitkov.

Širite „Slovensko besedo“